

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 11. oktobra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 117.

Izjemno stanje za trgovine v Ljubljani?

Pred dnevi je organizacija trgovskih nameščencev potom plakatov razglasila, da je g. minister za socialno politiko naročil g. velikemu županu ljubljanske oblasti, da nemudoma uredi v Ljubljani vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin in to po načelu osemurnega delovnega časa. Nimamo še potrdila o avtentičnosti te vesti, toda če je resnična, je tak ukrep vsekakor unikum, ker se v času najhujše poslovne stagnacije, ko se v najopasnejši meri množijo konkurzi, uvajajo mere, ki pomenijo za trgovce v Ljubljani pravo izjemno stanje. Proti takemu načinu reševanja vprašanj odlične principielne in praktične važnosti ne toliko za posameznike, kakor za celokupni razvoj trgovine sploh, moramo najodločneje svariti, kajti zahtevati pač smemo, če se že prezira gospodarske potrebe, da se vsaj spoštuje zakon.

Gre pri tem za dve vprašanji: za vprašanje uvedbe osemurnega delovnega časa in za vprašanje določitve odpiranja in zapiranja trgovin.

Vprašanje delovnega časa za trgovine, ki je ostalo po zakonu o zaščiti delavcev do danes še odprto, ima po izrečenem določilu tega zakona urediti g. minister za socialno politiko, sporazumno z g. ministrom za trgovino in ind. in to po zaslišanju zbornic.

Zakon o zaščiti delavcev pooblašča ministra za socialno politiko, da sporazumno z ministrom za trgovino in po zaslišanju zbornic uredi to vprašanje tekom 6 mesecev. Prešlo je 6 mesecev in kmalu celo polnih pet let, slišalo se je med tem časom o načrtih in raznih poizkusih za ureditev tega vprašanja, pa ni šlo. Danes se hoče rešiti to kar čez noč, ne da bi se niti zaslišalo onih, ki so za to po zakonu poklicani!

Tudi za ureditev odpiranja in zapiranja trgovin se imajo po zakonu o zaščiti delavcev zaslišati stanovske organizacije.

Kako je mogel tedaj g. minister za socialno politiko rešiti obe vprašanji v lastnem delokrogu in to brez zaslišanja interesentov, si pač ne moremo predstavljati!

Tudi si ne moremo predstavljati, da bi mogel g. minister za socialno politiko določiti delavni čas za obrate, ki sploh ne zaposlujejo pomožnega osebja. Določila zakona o zaščiti delavcev se nanašajo pač samo na obrate, ki zaposlujejo pomožno osebje. Določiti delovni čas pa samo za obrate, ki zaposlujejo pomožno osebje, kar edino spada v njegovo kompetenco, in pustiti obratom brez pomožnega osebja polno prostost, bi pomenilo ustvariti anarhijo, ki bi mogla število brezposelnih pomočnikov samo še povečati. Zato predvideva zakon soglasje ministra trgovine in predhodno zaslišanje stanovskih organizacij, sicer je rešitev nemogoča.

Kakor čujemo, se hoče čas odpiranja in zapiranja urediti za vse obrate enako, da si mora biti vsakemu znano, da se isti recept ne da uporabiti za vse stroke. Če lahko odpremo modno trgovino ob 8. uri ali tudi kasneje, ne moremo tega storiti n. pr. pri specerijski, delikatesni trgovini. Tudi more n. pr. trgovina s šolskimi potrebščinami, ki se ne otvori vsaj četrto pred osmo uro, ostati zaprta celo predpoldne, ker je pač vsakemu znano, da so dijaki ob osmi že v šoli. Vsak objektivni človek, pa najsi kdorkoli, mora priznati, da se v praksi tega vprašanja po enotnem vzorcu ni

kakor ne da rešiti in da je tu vpoštevati poleg interesov pomočnikov tudi interese komsumentov, katerim imajo trgovine v prvi vrsti služiti!

Že iz gornjih razlogov ni mogoče verjeti, da se bodo dali taki ukrepi izvesti brez sodelovanja ministrstva trgovine in brez upoštevanja onih, ki so na tem predvsem interesirani in katerih mnenje je tudi po zakonu predhodno zaslišati.

Slednjič se nam vsiljuje vprašanje, zakaj naj se uvedejo take mere samo za Ljubljano? Zakaj se ne uvedejo take mere v Beogradu, kjer bi bilo to bolj potrebno in utemeljeno in kjer bi imele centralne oblasti priliko opazovati posledice takih eksperimentov? Zakaj ne v Skoplju, v Sarajevu i. dr.? V Sloveniji, kjer smo dosegli vsaj prilično visoko število konkurzov, kjer se z vzorno pridnostjo izterjujejo davki, neizprosno izvajajo zakon o pobijanju draginje, niso danes, ko se majejo tudi že stara, solidna podjetja, za izvedbo takih ukrepov najugodnejša tla. Zato bi bilo nujno želeli, da se to vprašanje obravnava s polnim in vsestranskim upoštevanjem stvarnega položaja in stvarnih potreb.

Predobro poznamo in visoko cenimo g. ministra za socialno politiko, zato smo prepričani, da se tudi pri tem vprašanju ne bo prenačil z ukrepi, ki bi postavili slovenskega trgovca v izjemno stanje napram drugim trgovcem v državi.

Kaj je z vodstvom ljubljanske podružnice hipotekarne banke?

Kakor smo poročali v sobotni številki »Trgovskega lista« bo s 15. oktobrom t. l. pričela poslovati v Ljubljani podružnica Državne hipotekarne banke. Je že čas, da prične enkrat z delom, toda nekam čudno je, da ljubljanska podružnica do danes nima svojega vodje. Mesto upravnika te podružnice je bilo razpisano že v marcu tekočega leta v I. kategoriji, 4. grupi državnih uradnikov. V natečaju se zahteva od kandidatov poleg fakultetske naobrazbe tudi 12 let državne službe.

Dasi je se prijavi več kandidatov s polno kvalifikacijo in je bilo objavljeno, da se bo imenovanje izvršilo po skupščinskih volitvah, se to do danes ni zgodilo. Postopanje centrale v Beogradu, kakor tudi ministra se nam ne zdi pravo. Mesto, da bi imenovala upravnika, kakor velevala razpis, je Centrala poslala v Ljubljano provizornega vodjo. Temu je, kakor čujemo, oskrbeti vse priprave za redno poslovanje in sicer glede uradniškega poslovanja in poslovanja ostale uprave. Proti temu postopanju in zavlačevanju definitivnega imenovanja moramo protestirati in apelirati na upravo Hipotekarne banke v Beogradu ter na pristojnega ministra, da postavi za upravnika podružnice Hipotekarne banke v Ljubljani vodjo, kvalificiranega tako kakor zahteva razpis. Mislimo, da so z nami vsi Slovenci, ako zahtevamo na tem mestu Slovenca, ki pozna naše gospodarske in finančne prilike iz daljšega opazovanja ter mu je tako sodna kakor finančna in politična uprava v Sloveniji in tudi zakonodaja dobro znana. Upravnik takega zavoda, ki bo pričel s svojim delovanjem v Sloveniji, mora točno poznati krajevni položaj in vse druge prilike, ki prihajajo v poštev. Imeti mora polno kvalifikacijo, zakaj od njega je v prvem redu odvisno, da pride delo in delovanje zavoda v pravi tek, kakor tudi, da dobi že takoj v začetku potrebne dobre stike z zavodi in interese.

Dr. Metod Dolenc:

Prisilno poravnalno postopanje in naši trgovci.

I. Splošno je znano, da se bije boj pro in contra, ali se naj uvede znova prisilno poravnalno postopanje, ali naj se ta uvedba opusti. Naj predvsem opozorimo, da smo imeli v Sloveniji in Dalmaciji od bivše Avstrije prevzeti zakon o poravnalnem postopanju, ki pa je bil z zakonom o proračunskih dvanajstinkah za januar in februar 1922 z dne 30. decembra 1921 nadomeščen z zakonom z dne 18. aprila 1916 o prisilni poravnavi, veljavnim dotlej le za ozemlje Hrvatske in Slavonije. Nastale so osobito v Srbiji in Bosni zmede, ker je bil trgovski svet za tak zakon prav tako malo pripravljen, kakor tamkajšnja sodišča, ki niso bila ponekod prav nič na jasnem, kako je zakon smotreno uporabljati. Govorilo in pisalo se je na eni strani o tem, da je treba poravnalni zakon ukiniti, na drugi strani, da ga je obdržati in izpopolniti. Prišlo je do tega, da je kongres trgovskih in obrtnih komor v Beogradu l. 1924 zahteval, da se poravnalno postopanje odpravi. Kongres pravnikov pa je v septembru še istega leta obravnaval dotično vprašanje kot kongresni tema in je v svoji resoluciji, ki je bila z ogromno večino soglasno sprejeta, ugotovil, da se je v načelu dober zakon o poravnalnem postopanju v praksi vendar le pokazal za neuporabljiv, ker omogočuje nepoštenemu delu trgovstva velike zlorabe. Zato pa je kongres zahteval čim hitrejšo reformo zakona, ki naj štiti poštenega dolžnika, pa tudi daje potrebno obrambo interesom upnikov, pa tudi javnemu interesu. Kako pa so bili začuden pravniki, ko je prišel budžetni provizorij z dne 31. marca 1925, ki je zakon, ki je prišel pred komaj 3 leti v veljavo, kratkoma popolnoma ukinil. Sedaj se je začela vnovič stara borba: Zopet se zahteva prisilno poravnalno postopanje, kajti inozemski trgovci se seveda raje poravnava z 35—45%, nego da bi čakali leta in leta na konkurzno svoto 5—8%, med tem pa gledali, kako stroški konkurza rastejo od dne do dne in včasih tudi požro vso imovino. Od inozemcev pa odvisi v veliki meri naš kredit pridobitnih slojev. Na drugi strani pa se pojavljajo absolutno odklonilna mnenja, ki ne puščajo ni lasu na zakonu, ki bi bil še dober.

II. Baš sedaj, ko se vrše nekakšne ankete med industrijalci in trgovci, ki naj se izjavijo o svojih željah, poslal nam je ljubljanski veleindustrialec zanimivo pismo, v katerem piše, da so on in njegovi tovariši zoper uvedbo poravnalnega zakona brez istočasne temeljite novelacije obstoječega konkurznega reda in utemeljuje to zahtevo tako-le: »Med vojnimi leti nastali zakon o prisilni poravnavi je bil v tedanjih časih potreben, ker ga je povzročila devalvacija denarja, ko ni bilo zadosti blaga in so nastopile druge nevarnosti za trgovstvo. Vseh teh nevarnosti danes ni več in more nastopiti radi tega neplačovitost samo v primeru bolezni ali nesreče. Za takšne položaje bi bil zakon o prisilni poravnavi pač umesten. Nastati pa utegne neplačovitost tudi še radi lahko mišljenega poslovanja vsled nerealne dobičkaželjnosti ali pa radi kvalificirane nesposobnosti trgovca, ki vodi posle. V tem poslednjem primeru pa naj se poskusi izvensodna poravnava in če do te ne pride, naj se trgovec ovadi sodišču, ki pa naj ne po-

stopa z njim tako, kot je to sedaj v navadi, namreč premilo, marveč zadene naj ga vseskozi tista kazen, kakor je predpisana za vse druge, ne-trgovce.

»V splošnem poslovnem prometu mora predvsem vladati nasprotno zaupanje. To zaupanje pa je zelo omajano po mnogobrojnih insolvenčnih primerih zadnjih let, a moglo bi se zopet vspostaviti edino-le z novelacijo konkurznega zakona, ki bi izvedel izpremembo doslejšnjega pojmovanja in uvedel strogo izvrševanje.«

»Po trgovskem pojmovanju bi bilo smatrati za kazniva dejanja sledeče praktike:

1. Če trgovec, kakor je to postalo v zadnjih letih običajno, ponudi 40 do 50% poravnalno kvoto, je storil s tem že hudodelstvo nezvestobe; kajti popolnoma izključeno je, da bi prišlo pri realnem, previdnem trgovskem poslovanju do pasiv že tekom enega leta. Tako velika pasiva morejo nastati le na ta način, da je trgovec, ki mora po zakonu voditi knjige in napravljati vsako leto bilanco, svojo neplačovitost že spoznal, pa je navzlic temu pasivno trgovino vodil naprej in v polni zavešti svoje neplačovitosti dve ali več let kupoval blago, eventualno to blago, da pride do denarja, prodajal pod ceno. Z odgoditvijo priglasiitve insolvence skozi več let pa je z denarjem, zaupanim mu od upnikov, živel in ga — zapravljal.

2. Kaznivo dejanje je dalje še opustitev ali nemarno vodenje knjig, opustitev naprave bilance, lahkomišljeno poslovanje in nakupovanje, nebrižnost za pravila trgovske previdnosti pri prodaji, ker si s tem nakopije mnogo in velikih dubioznih terjatev.

3. Prenos realitetnih vrednosti, imobilij, na ženo ali druge sorodnike in prijatelje, kot n. pr. dota na otroke. Če gre za tak prenos, ki se je izvršil v dobi štirih let od dne priglasitve neplačovitosti nazaj računeno, treba bi bilo konstatirati, ali ni nastala ob prenosu pri tedajšnjem položaju situacija, da je podjetje oslabilo. V tem primeru naj bi se morale vse prenesene imovinske vrednosti vrniti podjetju nazaj.

4. Tudi nesposobnost za vodstvo trgovine naj bi bila kazniva, za nesposobne je šteti tudi nezavarovanje zoper elementarne nezgode, ki bi se bile dale z zavarovalnino kriti, pa so ostale nekrte.

Vsi trgovci, ki zakrivajo eno izmed gori navedenih dejanj, naj se od konkurznega sodnika radi kvalificirane nezvestobe izroče državnemu pravdniku; njihova kazen pa naj ne bo, kakor po doslejšnji praksi, mila, ampak eksemplarna.

Na vsak način potrebujemo tudi noveliranje konkurznega zakona, da ozdravi in se dvigne renomé jugoslovanskega trgovskega sveta v inozemstvu. Od tega pridobe tudi debitorji, ker bodo radi preteče kazni spravili svoje poslovanje v red in še v prvem letu apelirali na prizanesljivost upnikov. S tem bi prišlo prav gotovo do plačevanja visokih poravnalnih kvot, kar bi imelo zopet za posledico, da bi se več izvensodnih poravnav posrečilo, a konkurzov bi bilo seveda manj. Pomagano bi bilo ne samo pekuniarno debitorjem, ampak tudi kreditorjem, ker bi imeli manj izgub. Celokupnemu jugoslovanskemu trgovstvu in industriji pa bi oster konkurzni zakon prinesel v drugih dobavljajočih državah sijajno spoštovanje, pa tudi več zaupanja, kakor ga imata sedaj.

Nujno je priporočati, da se vsaka

izjava o načrtu za poravnalni zakon, naj bo pritrjevalna ali odklonilna, presodi kar najnatančneje s tega vidika, da-li ne tiči za izjavo dobičkaželjnost ali kakšen poseben interes izjavljaleca.

Niti industrija niti veletrgovec nimata interesa na tem, da bi insolventne trgovce s prisilno poravnavo vzdrževala v njihovem položaju; kajti ravno taki trgovci oškodujejo s prodajo pod ceno za časa pred poravnavo liferente in dobre, renomirane trgovce na tem kraju, tako da tudi poslednji trpé na svoji boniteti. S takimi dejanji se ponižava občna poslovna morala; to mora vsak logično misleč, pošteno delujoč trgovec potrditi. Kaj pomaga, če se ustvarjajo poravnave, pri katerih plača debitor en, k večjemu dva obroka, pa že hlepi po novi poravnavi in s tem po reduciranju svoječasne poravnalne kvote. Za to ponavljamo, da industrija striktno odklanja poravnalne kvote. Zato ponavljamo, da se izda samo za tiste primere, ko je konkurzni sodnik po vestnem prevdanku, event. po zaslišanju prič za trdno ugotovil, da je insolvenca nastala v resnici vsled nesreče, kakor so bolezen, elementarne nezgode (poplave, potresi, orkani), ali pa vsled velikih nepredvidenih konjunkturalnih izgub.

(Konec prihodnjic.)

Češkoslovaška trgovska bilanca.

V lanskem septembru je znašala aktivnost češkoslovaške trgovske bilance 116 milijonov Kč, v letošnjem septembru 415 milijonov. Letošnja aktivnost gre v prvi vrsti na rovaš zvišane izvoza fabrikatov (letos 968 milijonov Kč, lani 1420 milijonov); uvoz surovin je ostal s 660 milijoni skoraj na isti višini. Ves eksport v septembru se je dvignil na 1939 milijonov Kč, za 456 milijonov več kot v lanskem septembru. V prvih treh letošnjih četrtletjih je znašal izvoz 13.696 milijonov Kč, uvoz 11.967 milijonov, aktivnost 1729 milijonov. Lanska istodobna aktivnost izkazuje 1125 milijonov Kč. V Nemčijo so izvozili v septembru 23.19% vsega izvoza, dobili so od tam 23.76% vsega uvoza. Nemčija je bila slejkoprej v zunanji trgovini Češkoslovaške prva. Odnosne številke za Avstrijo so 16.79% in 9.82%, torej je bila aktivnost češkoslovaške zunanje trgovine napram Avstriji zelo velika. Tudi napram Jugoslaviji je bila zelo velika; kajti kupili smo 5.20% češkoslovaškega izvoza ali za 100.8 mil. Kč blaga, prodali smo pa Češkoslovaški samo 2.10% njenega uvoza, 32 milijonov Kč. Aktivna je nadalje bilanca napram Ogrski, Angliji, Rumuniji, Danski, Bolga-

riji, Ameriki, Egiptu, Nizozemski, Italiji, Japonski, Rusiji, Norveški, Argentini, Grški, Latviji in še nekaterim drugim državam. Pasivna je pa septemberska bilanca v prometu s Francijo, Belgijo, Turčijo, Britansko Indijo, Poljsko, Litvo, Švico in Švedsko. Jugoslavija je kupila v Češkoslovaški v prvi vrsti industrijske fabrikate (za 95.6 mil. Kč), prodala je pa Češkoslovaški v prvi vrsti živila in surovine (za 19.8 mil. Kč), nato pa žive živali (za 8.9 mil. Kč).

Nemška pomoč našemu kulturnemu napredovanju.

(Nadaljevanje.)

Tega, recimo umetniškega spoznavanja med Nemci in Srbi je bilo še mnogo preje, kajti že v prvem srečanju za časa Barbarossinega prehoda so Srbi v Nemcih spoznali ne samo dobre vojake, temveč tudi dobre umetnike. V srbskem osnovnem crkvenem zakoniku v nomokanonu (»krmčiji«), ki je v začetku 13. veka po Sv. Savi, »iz mraka grškega jezika izdan na svetlobo slovanskega«, se nahaja kot naziv za javnega umetniškega predstavitelja (godbenika, borea - akrobata, glumača) beseda »špilman«. To so Srbi (in Grki?) prevzeli od Nemcev, ko so gledali njihova umetniško - vojaška razvedrila na mučnih križarskih pohodih.

Teh umetniških stikov, zlasti književnih, bilo je čezdalje več v stari dobi našega kulturnega razvoja. Ali ni n. pr. obdelovanje motiva o »Gregorius am Stein« od Hartmann-a von der Ane dalo ogrodje za srbsko narodno pesem o Nahodu Simeonu? Morda. Gotovo je pa, da je stari nemški roman »Kaiser Octavianus« v početku 19. stoletja »travestiral« prvi srbski romanopisec M. Vidaković »Kasijo Carico«. Ali mi nočemo tukaj dati pregled o vplivu nemške književnosti na našo. Koliko bi nam bilo za to treba prostora! To bi značilo pripovedati celo zgodovino nove srbske književnosti, skoro več kot stoletje in pol, in o njenem razvoju (ob času racionalizma) in poletu (ob času romantizma) od srede 18. stoletja (Rajić in Orfelio, Relković, Dositej) skoro do konca 19. stoletja. Omenjamo samo, da je oče nove srbske književnosti D. Obradović dal tiskati svojo prvo knjigo (Život itd.), s katero se pričenja nova srbska književnost, v Leipzigu pri tiskarni Breitkopf & Co. V istem mestu in v isti tiskarni je izšla tudi prva kompletna izdaja Vukovih srbskih narodnih pesmi. S to izdajo se je najbolj proslavil on sam, naša narodna pozija in pesniški narod zopet po zaslugi Nemcev, pesnikov - prevajalcev, med katerimi je tudi Goethe, znanstveni-

ko - kritikov kakor J. Grimm, ki je spisal srbsko gramatiko, in L. Ranke, ki je spisal zgodovino srbske revolucije. Oni so Evropo seznanili z nami. Vsled tega imajo v zgodovini našega književno - kulturnega in narodnega probujenja zasluge, za katere je vsaka pohvala mala. Tekom dveh najdaljših period naše nove književnosti je vladal v njej v vsem gotovo izključno vpliv nemške književnosti. Nekateri naši pesniki so tedaj tudi pričeli z nemškimi pesmami (Branko, Preradović, L. Kostić) ali pozneje (Zmaj); na drugi strani pa so se nemški pesniki v svojih originalnih pesniških umotvorih posluževali »srbskega pentametra« in deseterice narodnih pesem (Platen, Chamisso). Naši pesniki so mnogo posnemali nemške pesnike, na primer Heine-ja, in jih prevajali (Nenadović, Zmaj, Branko, Santić i. dr.). Knjiga popularnega Lj. P. Nenadovića, ki je jako priljubljena in razširjena: »Pisma iz Nemčije«, nam daje živo in simpatično sliko Nemcev in Nemčije, sliko, ki vzbuja zaslužen občudovanje tega hrabrega, resnega, spoštovanja vrednega naroda. Govoriti o vplivu nemške znanstvenosti na našo bi bilo še bolj odveč. Ta vpliv je neizogiben, traja še danes, medtem ko je čisto književni znatno oslabil začetkom tega stoletja, odstopivši mesto vplivu splošne svetovne književnosti, s katero so nas najpreje in najboljše seznanili Nemci.

Največji in najmočnejši vpliv na naše narodno življenje pa je imela nemška industrija. Kajti Nemec je v resnici odličen vojak, ugleden umetnik in resen znanstvenik, ali pred vsem neprekosljiv, zanesljiv delavec, mojster. Kot takega smo ga tudi mi najboljše in najbližje spoznali, še za časa ustanovitve naše stare države pod Nemaniči v začetku 13. stoletja. Takrat so prišli k nam preko Ogrske prvi rudarji in obrtniki Saksi. Delali so najbrž prvotno v najbližjem jim Podunavju okoli Majdan - Peka in reke Šaške, ki je v svojem imenu ohranila njihovo. Postopoma prehajajo na jug, iskavajo pragozde in se naseljujejo po rudarskih okoliših stare rške kraljevine in sosedne banovine Bosne. Dolg in tudi precej širok je niz njihovih naselbin. Začenja na jugu od Kratova na Pčini in se vleče tja do Fojnice od reki Bosni. To je glavna črta s centralnim jedrom na rudnatem Kopavniku. Od njenih severnih obronkov se je vila bočna črta preko Kraljeva (prej Karanovac od besede Karen, ki je dala ime tudi užiskemu selu Karanu) na Rudnik, proti Beogradu in ob Donavi v Kučevo in Branicevo. Skozi Sandžak se je ta glavna linija raztezala tudi na jug, na Taro, do znatnega trga Vrskova (pri Kolašinu) in nekoliko dalje na sever ob

Drini do Srebrnice in reke Šaške in sela Sasa in Pod Klufam (Unter den Klüften).

(Dalje prih.)

Pismo iz Italije.

Iz zadnje publikacije »Uradnega lista« (Gazzetta Ufficiale) se posnemlje sledeče podatke o položaju italijanskih državnih financ koncem avgusta: V prvih dveh mesecih — julij, avgust — tekočega finančnega leta so izplačila državne blagajne presegala inkaso za 320,799,554.62 lir, zato se je gotovina v državni blagajni znižala od 1.143,070.972 — na 822,271.417.38 lir.

Revalutacija lire ni ostala brez posledic tudi na prejemke državnih financ. V prvih dveh mesecih so se prejemki znižali od 8,247.773.88 lir lani na 2,979,812.816.81 lir letos. Razmeroma največ so trpeli prihodi zemljiškega davka (od 23 na 19 milj.) in posebno prometnega davka, kateri so se znižali od 676 na 520 milj., kar nam jasno prikazuje zmanjšani promet radi gospodarske stagnacije. Se razume, da so tudi prihodi od uvozne carine, katero se preračunava po zlati vrednosti lire, razmeroma precej nazadovali, od 396 na 225 milj. lir.

Stanje notranjih državnih dolgov se je od 30. junija 1927 do 31. avgusta 1927 poslabšalo za 229 milj. lir. Notranji dolgovi dosežejo celotno višino okoli 87 milijard lir. Zunanji dolgovi sestojajo iz vojnih dolgov napram Združenim državam in Angliji, kateri so pa bili 1925 zmanjšani na plačevanje letnih obrokov, ki varijo od 4 do 80 milj. dolarjev in 2 do 4½ milj. angl. funtov ter iz 1, 1925 najetega posojila pri bankirju Morgan v iznosu 100 milj. dolarjev. Stanje tega dolga je znašalo 31. avgusta: Kapital zlatih lir 510,486.100 in obresti 36,278.300 zlatih lir.

Brezposelnost je meseca julija znatno narastla. Za ta mesec imamo šele sedaj uradne podatke. V sledečem sledi nekaj števil, katere nam pri primerjavi z onimi lanskega leta dajo živo sliko o gospodarski krizi:

Popolnoma brezposelni:

	1926	1927
februar	125.803	250.059
marec	109.471	227.947
april	98.216	215.316
maj	98.490	216.441
junij	83.264	214.603
julij	79.678	263.091

Deloma brezposelni:

	1926	1927
februar	8.016	56.113
marec	8.333	61.699
april	6.793	54.730
maj	8.600	59.091
junij	6.650	103.772
julij	26.706	125.376

LISTEK.

Dr. R. Andrejka:

Oris sedanjega stanja našega društvenega prava.

(Nadaljevanje.)

Društvena zborovanja.

O društvenem zborovanju vobče se govori, kadar se združijo društveniki po določenih formalnostih časa in kraja in pod enotnim vodstvom za dosego društvenih namenov. To je najširši pojem društvenega zborovanja. Iz tega pojma sledi, da za društvena zborovanja ni smatrati prostih sestankov društvenikov, ki se ne vrše pod enotnim vodstvom, čeprav ob določenem času in kraju in čeprav v dosegu gotovih društvenih ciljev n. pr. dnevnih ali tedenskih sestankih društvenikov v društvenih ali drugih prostorih, kjer vrše določeno društveno delovanje, n. pr. prebirajo časopise in knjige, goje petje, izmenjavajo znamenke, se vadijo v sportu itd.

Društveni zakon omenja v določbah o društvenih zborovanjih, »izjave« in »razprave«, »govornike« in »predlagatelje«, »sklepe« itd. Društvena zborovanja v ožjem pomenu so torej taka, na katerih se shajajo dru-

štveni člani, da razpravljajo ali pa tudi sklepajo o društvenih stvareh. Vendar to razpravljanje in sklepanje še ni edin odločilen znak za društveno zborovanje; zaradi tega spadajo pod pojem društvenega zborovanja tudi prireditve, predavanja, ankete, koncerti, javni nastopi itd., kjer se po navadi ne sklepa niti razpravlja, samo da so prirejeni, torej po določenem načrtu organizirani od društva, to je od njegovih odgovornih predstavnikov. Ako se ujedinijo na izlet, koncert, prireditev samo društveni člani, čeprav v organizirani obliki, to je pod določenim vodstvom in z določenim sporedom, a brez vednosti in sodelovanja odgovornega društvenega načelstva ali odbora, se ne more govoriti o društvenem zborovanju, ampak o zborovanju dotičnih društvenih članov. Pač pa mora izvirati na zboru dotični cilj iz društvene, od volje posameznikov ločene volje, ki uravnava njih udeleževanje po gotovem načrtu ali sporedu. Društveno zborovanje mora torej, in to je drugi značilni moment, prirediti vedno društvo, odnosno njega upravičeno zastopstvo. Po tem momentu se razlikuje društveno zborovanje od navedenega shoda po shodnem pravu, ki ga sme prirediti vsakdo. Nadaljna razlika med temi dvema zborovanji je tudi ta, da se na društvenih zborova-

njih po navadi razpravlja o zadevah, ki imajo za društvo trajen pomen in da zavezujejo njega sklepi več ali manj društvene člane za bodoče, dočim ima zborovanje po shodnem pravu le prehodni začasni pomen in učinek, ter s svojimi sklepi ne zavezuje nikogar.

Društveni shodi so ali:

1. Članski shodi, to so shodi, ki so izrecno omejeni le na društvene člane. Tem shodom ne sme prisostvovati nihče razen društvenih članov.

2. Javni društveni shodi. Teh shodov se sme udeležiti vsakdo. Vendar imajo pravico udeležiti se razgovorov samo društveni člani in povabljeni gostje. Kdor ni povabljen gost, lahko posluša, toda nima, dokler traja društveno zborovanje, nikake pravice do kateregakoli nastopa ali izjave. Kdo je na društvenem zborovanju povabljen gost? Povabljen gost je nečlan, ki ga je povabil predsednik društva ali predsednik društvenega zborovanja ali pa kak drug član z vednostjo ali pooblastilom dotičnih predsednikov in sicer s pismenim, na njegovo ime glasečim se vabilom. Izjeme so dopustne. Tako se mora odreči predsedniku ali za povabitev gostov upravičenim društvenim članom pravice, da izvrše to povabilo napram njim osebno znanim osebam tudi ustno.

Pravico udeležnikov društvenega shoda se torej stopnjujejo sledeče:

1. Nepovabljeni udeležniki. Ti smejo samo prisostvovati društvenemu zborovanju. Njih zadržanje mora biti in ostati popolnoma pasivno. Oni samo poslušajo, nimajo pa ničesar govoriti ali se drugače uveljavljati.

2. Povabljeni gostje. Ti imajo pravico, da se dejansko udeležijo razprav, da izražajo svoje mnenje, podajajo predloge, da predavajo ali da drugače nastopijo z raznimi produkcijami, nimajo pa pravice udeležiti se sklepanja ali glasovanja.

3. Društveni člani. Le ti so v stanu in poklicani, da izražajo društveno voljo, zato jim poleg vseh pod t. 1. in 2. označenih pravic izključno pritiče pravica sklepanja in glasovanja.

Društveni shodi, tudi javni, se običajno ne vrše pod milim nebom. Tu namreč nima društveno vodstvo več moči, da zabrani prihajanje in aktivno udeleževanje zunanjih udeležnikov, in da jih nadzoruje, ali so povabljeni ali ne, ali so društveniki itd., tako, da zgubi tako zborovanje značaj zborovanja, pri katerem morata ostati merodajna in odločilna društvena volja in društveni statut. Tako zborovanje se bo moralo smatrati za javni shod po shodnem zakonu, ki ga je priredilo društvo, ne pa kot društveno zborovanje.

(Dalje prih.)

Te številke govorijo dovolj jasno. Za Julijsko Benečijo izkazuje statistika razmeroma male številke: 8629 leta 1927 napram 5787 leta 1926.

Vprašanje notranje revalutacije lire, t. j. prilagodenje cen v notranjosti novi vrednosti lire, je še vedno na dnevnem redu. Danes se mora vse kakor ugotoviti, da so se cene v trgovini na debelo že popolnoma prilagodile višji vrednosti lire. Glavni pritisk na cene so pač napravile kritične gospodarske razmere in še posebno hudo pomanjkanje denarja, ki je prisililo posestnike likvidirati svoje zaloge tudi v veliko izgubo. S tem izdatnim znižanjem cen na debelo pa položaj še ni razrešen, dokler se v isti meri ne znižajo tudi splošni stroški za preživljanje in ž njimi vsi različni faktorji, ki sodelujejo pri produkciji kot produkcijski stroški. Nizke cene na debelo in visoki stroški za preživljanje morajo držati gospodarsko življenje vedno v gotovem kritičnem razpoloženju. Kajti kako se more oživiti produkcija, ako mora podjetnik računati z nizkimi cenami za svoje proizvode in z velikimi stroški za proizvodnjo istih. Ugodno za podjetništvo bi bile obratno visoke cene na debelo in nizki stroški za preživljanje, ker bi bila tako dana podjetniku gotova »španunga« za dobiček. Iz sledečega sestavka se morejo razvideti obstoječe zveze med cenami na debelo in stroški za preživljanje in njen upliv na gospodarsko življenje. Posebno je prozorna visokoziteta stroškov za preživljanje, kateri le leno in v daljši razdalji sledijo vsem drugim spremembam.

Cene na debelo:

	v papirju	v zlatu	Indeks Združ. drž.
1913	100	100	100
1924	553.5	124.8	149.3
1925 julij	646.2	133.0	159.2
1926 julij	654.4	131.4	151.3
1926 avg.	691.3	117.9	147.6
1926 sept.	682.5	128.3	148.2
1926 okt.	654.6	140.1	148.5
1926 nov.	641.4	139.5	150.9
1926 dec.	618.6	141.8	147.2
1927 jan.	602.9	135.6	145.5
1927 febr.	600.8	134.4	143.0
1927 marec	592.7	138.5	140.7
1927 april	565.3	148.3	140.0
1927 maj	536.5	149.8	139.9
1927 junij	509.4	147.1	139.8
1927 julij	491.3	138.8	139.4
1927 avg.	485.5	136.8	141.1

Stroški za preživljanje v Milanu:

	v papirju	v zlatu	tečaj pap. lire v zlatu
1913	100	100	100
1924	512	115	444
1925 julij	598	113	540
1926 julij	649	113	575
1926 avg.	652	110%	589
1926 sept.	647	122%	528
1926 okt.	672	143	470
1926 nov.	657	143	460
1926 dec.	656	151	434
1927 jan.	655	145	445
1927 febr.	667	150	446
1927 marec	663	155	428
1927 april	651	169	385
1927 maj	612	172	387
1927 junij	586	169%	349
1927 julij	548	155%	354

Te številke nam kažejo: Za časa inflacije so bile cene na debelo izražene v zlatu nižje kot v inozemstvu. Lani avgusta, ko je dosegel dinar višino 56 lir in angleški funt 150 lir, je bila ta razlika posebno velika. S porastom lire se je vse spremenilo, cene na debelo so celo skozi dolgo vrsto mesecev nadkriljevale znatno one v inozemstvu in so se le v zadnjem času stabilizirale približno na mednarodni višini z malimi razlikami v primeri z istimi, razlike od 30 točk sedaj pri stabilni litri pač niso več mogoče kot za časa inflacije. Važno pa je tudi primerjanje indeksa cen na debelo in indeksa stroškov za preživljanje, oba preračunana na zlato vrednost. Kot vidimo, so se držali stroški za preživljanje v prejšnjih letih vedno nekaj pod cenami na debelo in so tako nudili podjetništvu gotovo »španungo« za dobiček. Sedaj se je pa to vse spremenilo: Stroški za preživljanje nadkriljujejo ne malo indeks na debelo, a ovirajo tako dobičkanosno gospodarsko udejstvo vanje.

Razširjajte »Trgovski list«!

Iz naših organizacij.

Odpiranje in zapiranje trgovin ter ureditev delovnega časa v trgovskih obratih v Ljubljani. Glede na objavo velikega župana o ureditvi delovnega časa in odpiranja ter zapiranja trgovin obvešča načelstvo Gremija trgovcev v Ljubljani, da se bo tozadevno vršil prihodnje dni sestanek trgovstva, na katerem se bo razpravljalo o korakih, ki jih bo podvzeti napram odredbi min. za socialno politiko. V pomirjenje članstva, pa že danes sporočamo, da se slične odredbe morejo izdajati le za celo državo, ne pa samo za Ljubljano in to le v sporazumu z ministrom trgovine in industrije in z interesiranimi organizacijami. — Načelstvo.

Trgovina.

Avstrijski hmelj in ječmen. Beremo, da je bil avstrijski pridelek ječmena letos tako ugoden, da bodo preostale velike množine izborne kvalitete za eksport ter da jih bodo prodali na Holandsko. Če pomislimo, da šteje Dunaj tretjino avstrijskega prebivalstva, je ta izvoz nekaj posebnega. Tudi poskus pridelovanja hmelja se je izredno dobro obnesel in bodo v bodočem letu kulturni areal razširili. Prepričati se hočejo, če bo tudi novi pridelek kvalitativno in kvantitativno na višini letošnjega.

Angleški sladkor. Angleško povpraševanje po češkoslovaškem rafiniranem sladkorju je zelo ponehalo; angleške rafinerije morejo v prvih mesecih kampaenja domačo potrebo popolnoma kriti. Opetovano smo v »Trgovskem listu« pisali, da se hoče Anglija glede preskrbe s sladkorjem osamosvojiti in da je pričela z nasadi sladkorne pese. To se ji je prav dobro posrečilo in bodo dale njene tovarne že letos toliko sladkorja, da se bo pričel nakup inozemskega sladkorja šele v decembru.

Bolgarska trgovska bilanca. Trgovska bilanca Bolgarije, ki je zaključila lanskih prvih devet mesecev z deficitom 419 milijonov levov, se je letos zelo zboljšala. Vsled velikega eksporta v juliju in avgustu izkazuje trgovska bilanca na koncu septembra aktivnost 70 milijonov levov. Posledica tega ugodnega bilančnega položaja je tudi ta, da se je devizna posest Narodne banke dvignila od 190 milijonov levov na 500 milijonov.

Odkazanje agentur za nakup in prodajo blaga v inozemstvu. Centralna zveza trgovskih zastopnikov in komisijonarjev za Avstrijo na Dunaju, ki ima tudi posredovalnico za agenture, odkazuje na željo trgovske zastopnike inozemskim tovarniškim in eksportnim tvrdkam, koje bi hotele biti zastopane na Dunaju oziroma v Avstriji ter v sosednjih državah in to: v Čehoslovaški, na Poljskem, Ogrskem, Rumunskem in na Balkanu. Ta posel vrši imenovana posredovalnica brezplačno. Pri odkazanju zastopnika, bodisi za nakup ali za prodajo blaga gleda na to, da je dotičnik strokovnjak ter da je zmožen jezika. Naslov posredovalnice je: Zentralverband der Handelsvertreter und Kommissionäre Österreichs, Agenturen-Vermittlungs-Sektion, Wien I., Werdetorgasse 14.

Denarstvo.

Avstrija in ruski krediti. Pogajanja o ruskih trgovskih kreditih na Dunaju so zaključena. Dunajska občina kreditira do zneska 60 milijonov šilingov fakture do 70%; jamstvo za nadaljnjih 40 milijonov šilingov se bo obravnavalo pozneje. Doba dovoljenih kreditov gre kvečjemu do leta 1932 in je odvisna od višine kredita, oziroma od izmere ruskega naročila. Za znesek preko jamstva občine jamči dotično podjetje samo.

Industrija.

Industrijska konferenca v Londonu. Pogajanja londonske industrijske konference so obsegala dve točki: 1. razmerje industrijskih organizacij do mednarodne trgovske zbornice, koje vprašanje so rešili v prilog ozkega sodelovanja; 2. način izvedbe resolucij ženevske gospodarske konference in stockholmske konference mednarodne trgovske zbornice potom posameznih industrijskih organizacij. O tem vprašanju se je razvila živahna diskusija, ki jo bodo nadaljevali na drugi seji, najbrž spet v Londonu.

Velika električna centrala v Rumuniji. V rumunskem banatu bodo pričeli v najbližnjem času z zgradbo prve velike električne centrale. Banaška premogovna industrija d. d., ki dela z glavnico 150 milijonov lejv, je nakupila nove premogovnike in je dvignila svojo dnevno produkcijo na 45 vagonov, in ta količina naj se uporabi za proizvodnjo električnega toka. Družba bo zgradila z glavnico ene milijarde lejv električno centralo, ki bo služila elektrifikaciji velikega dela banaških mest in industrij, dalje za pogon novih električnih železnic, ki jih nameravajo zgraditi. Na novi družbi je udeležen belgijski kapital, dalje italijanski (Banca Commerciale Italiana) in nemški (Krupp-Werke). Se vidi, da bo novo podjetje dobro uspevalo.

Poljska sladkorna industrija. V Varšavi se je vršil poljski sladkorni kongres in so na njem ugotovili, da je na Poljskem 72 sladkornih tovarn in da predelajo dnevno 562.000 stotov sladkorja. Delniška glavnica poljskih sladkornih rafinerij znaša 450 milijonov zlatov. Producersko vrednost sedanje sladkorne kampanje cenijo na 370 mil. zlatov, vrednost sladkornega eksporta na 2 milijona 800.000 angleških funtov. Poljski sladkor konsumira v zadnjem času cela vrsta evropskih držav, sladkor zadnje kampanje tudi Azija; največje množine eksportirajo v Anglijo in Holandsko. Glede izvoza je poljska sladkorna industrija v Evropi sedaj na drugem mestu. V orientacijo tistih, ki gledajo s predvojnimi očmi, omenimo, da je bila pred vojno Rusija prva (včasih druga) producentinja Evrope za Nemčijo in da je sedaj velik del njene produkcije prevzela Poljska.

Promet.

Naše železnice. Glede poročil domačega in inozemskega časopisja o komercializaciji naših državnih železnic objavlja generalna direkcija državnih železnic sledeče pojasnilo: Prometni minister je odredil, naj mu predloži generalno ravnateljstvo predlog, v kakšnem smislu in v kakšnem obsegu naj se izrabi člen 225 finančnega zakona za leto 1927/28 in tam vsebovano pooblaščenje glede komercializacije državnih železnic. Na predlogu generalne direkcije dela sedaj posebna komisija in ga bo predložila konferenci v izjavo. Ta konferenca, na katero bodo povabili tudi osebnosti iz javnega življenja, bo sklicana na 5. december. Šele potem, ko bo ta konferenca podala svojo izjavo, bo prometni minister ukrenil, kar se mu bo zdelo primerno. Do tedaj bo pa morda že dozorevalo vprašanje o zakupu naših železnic.

Direktni blagovni promet na orientalskih železnicah. Sklenil se je dogovor o direktnem blagovnem prometu med avstrijskimi, ogrskimi, jugoslovanskimi, in bolgarskimi železnicami na eni strani ter med orientalskimi železnicami na drugi strani. Gre za enkrat samo za promet s postajami Stambul, Odrin in Lozengrad (Kirkilisa) turških in orientalskih železnic.

Podpiranje francoske plovbe. Že dalj časa so se vršila med francosko plovbo industrijo, med francosko vlado in med denarnimi zavodi pogajanja o dovolitvi kredita za plovbo industrijo. Sedaj so ta pogajanja deloma zaključena in bo dobila ladjedelniška industrija za enkrat kredit ene milijarde frankov, ki naj se izplača v petih obrokih po 200 milijonov. Posojilo bo dal Crédit Foncier. Poincaré je zelo za to posojilo, drugi so pa deloma proti posojilu in pravijo, da bi se lahko ustvaril na ta način precedenčni slučaj, da bi prišlo s prošnjo za kredit tudi druge industrije, ki niso nič manj važne kot plovba industrija.

Rekonstrukcija češkoslov. vagonskega parka. Upravni odbor češkoslovaških železnic se je pečal z vprašanjem sistematične rekonstrukcije vsega parka tovarnih vagonov. Začeli so tudi že z celom na definitivnem načrtu. Računajo s tem, da bo moral biti vagonski park po izločenju starih in ne več primernih voz obnovljen za najmanj 60 odstotkov, seveda s pogojem, da ostane sedanja polna zaposlenost industrije stabilna. Kako velike so dobave, vidimo iz tega, da razpolaga železniška uprava sedaj s ca 108 tisoč tovarnimi vagoni, poleg vagonov z ozkim tirom. Od teh vagonov je 68.000 z visokimi stenami, nad 36.000 je pokritih. Kritje za prvo dobavo bo uvrščeno seveda šele v proračunu za leto 1929,

oddajo del bodo izvedli polagoma, da bo mogla domača industrija vse pravočasno izvršiti. Tudi potrebne surovine bodo dobivali doma. Zlasti bo treba vagonov z visokimi stenami in pokrite vagonne večje nosilnosti opremiti z novimi modernimi zavorami, ker se ročne zavore danes ne dajo več uporabljati. Kvantitativno in kvalitativno zboljšanje vagonov v Čsl. je neobhodno potrebno, in sicer iz vzrokov narodnogospodarskega življenja ter por državljanja zasebnih železnic, od katerih katerih so prevzele državne železnice manj vreden vagonski material. Kaj pa pri nas?

Zastopstva, ponudbe in povpraševanja.

Dobava semen trdki v Montrealu (Kanada). Neka tvrdka v Montrealu se zanima za nakup bučnega semena, nadalje solčnic, prosa, konoplje, fižola, grašice in repnega semena. Interesentom je naslov dotične tvrdke na razpolago v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Za izvoznike črev. Tvrdka Oskar Fuister, Darmhandlung, Berlin, Reinickendorf, Ost 1, želi ponudbe za posušena čreva.

Izvozniki v Ameriko. Interesenti, ki bi radi izvažali v Ameriko, se naj obrnejo na tvrdko Willerton Company, factors, 1133 Broadway, New York, z navedbo, katere predmete bi hoteli izvažati, nakar jim bo tvrdka sporočila glede možnosti plasiranja teh predmetov na ameriških trgih. Piše naj se angleški.

Ljubljanska borza.

Tečaj 10. oktobra 1927	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13:535	13:565
Budimpešta 1 pengö	9:955	9:985
Curih 100 fr.	1094.—	1097.—
Dunaj 1 šiling	8.—	8:03
London 1 funt	276:25	277:05
New York 1 dolar	56:64	56:84
Pariz 100 fr	223:22	225:22
Praga 100 kron	168.—	168:80

RAZNO.

Iz uredništva. Naš urednik g. dr. Ivan Pless je nastopil daljši dopust. V njegovi odsotnosti ga bo zastopal g. Anton Podgoršek.

Uredništvo »Trgovskega lista«.

Važno opozorilo delodajalcem. — Od ravnateljstva Okrožnega urada za zavarovanje delavcev smo prejeli naslednji dopis: Ker naše delavsko zavarovanje ogroža neredno in nepravilno plačevanje predpisanih prispevkov, je okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani prisiljen, da proti vsem onim delodajalcem, kateri bi ob zapadlosti prejetih plačilnih nalogov predpisanih prispevkov takoj ne poravnali, predlaga pri političnih oblastvih v smislu § 197. zakona o zavarovanju delavcev izrek denarne kazni, katere znaša od 100 do 5000 Din. Število nerednih plačnikov je tako veliko in zneski zadržanih vsot tako visoki, da imajo ta dejstva za posledico nelikvidnost urada, kateri ne more niti svojih najnujnejših obveznosti pravočasno poravnati. Med te obveznosti spadajo predvsem oskrbovalnine bolnicam, katerih gospodarstvo je vsled tega dejstva istotako ogroženo. Iz teh moralnih in gospodarskih razlogov je najstrožja uporaba zakonitih določil utemeljena in v interesu brezhibnega izvajanja našega zavarovanja nujno potrebna. — Zato je v interesu delodajalcev, da v izogib večjim in nepotrebnim stroškom svojim obveznostim iz naslova delavskega zavarovanja redno in takoj zadostijo. Urad do neresnih plačnikov v interesu svojih bolnih članov, v interesu gospodarstva naših bolnic itd. ne more imeti nikakih ozirov. Vsako liberalnejše postopanje od strani urada ima za posledico vedno večji zaostanek na neuplačanih prispevkih. Pri takem položaju pa je izvajanje našega bolniškega zavarovanja sploh nemogoče.

Restavracija »Ljubljanski dvor« v Ljubljani se priporoča vsem trgovcem, industrijalcem in obrtnikom, zlasti onim z dežele, ki prihajajo po poslih v Ljubljano. Opozorjamo na oglas v »Trgovskem listu«.

Otežkočeni izvoz naših rud. Vsled pomanjkanja vagonov je izvoz mangana in železne rude iz obratov Ljubija, Vares in Seminovac otežkočen in so morali zato tudi produkcijo zmanjšati; skladišča so že itak močno prenapolnjena. Ta položaj bo povzročil izvoznikom rud občutno škodo, ker ne bodo mogli naročenih dobav izvršiti. Tudi država je občutno oškodovana, ker zadene redukcija tudi njene rudnike.

Po svetu. Anglija je začela nakupovati nemške papirne tovarne. — V Frankfurtu a/M je bilo mednarodno zborovanje veletrgovskih zvez kolesarstva. Napravili bodo mednarodni odbor za varstvo svojih interesov; sedež mu bo v Švici. — Pogajanja glede ustanovitve nove češko-slovaške tekstilne tovarne v Ogrski so dozorela. Čslov. tovarna Sykora išče sedaj pripravno zemljišče za zgradbo tovarne, v kateri bo postavila 500 statev. — V zadevi likvidacije velike grške družbe Paulov so sklenili, da bodo dobili vlagatelji do 3000 drahem svoje vloge popolnoma izplačane, vlagatelji od 3000 do 10.000 drahem pa polovico. — Rumunska vlada je sklenila, da se ustanovi centrala za izvoz žita, in je sklicala konferenco, da se določijo tozadavne smernice. — Turška vlada je izdala zelo stroge odredbe, da se prepreči razširjenje trne uši. — Kakor že lani, bo priredila tudi letos (v bodočem mesecu) Turčija plavajočo razstavo svoje produkcije in jo bo poslala v Egipt. Stroški znašajo 15.000 turških frankov. — Mednarodni trg jajec je slab in je zato izvoz iz Jugoslavije v zadnjem času zastal. Cene so slabe. — Obtok jugoslovanskih bankovcev 30. septembra izkazuje 5763.3 milijonov dinarjev, kovinsko kritje 489 mil. dinarjev. — Naše gozdarsko ministrstvo izdeluje odredbo o komercializaciji gozdov in gozdarskega gospodarstva. Temeljno načelo je odstranitev dosedanjega birokratskega načina prodaje gozdnih produktov. Odredba sloni na odredbah Češkoslovaške in Avstrije. — Naša aviatna d. d. je sklenila, da zviša delniško glavnico od 6 na 9 milijonov dinarjev. Izdali bodo 12.500 novih delnic po 250 dinarjev in jih bodo enake naredili stari delničarji. — Kakor Nemška državna banka hoče najeti tudi velika berlinska Komerčna banka dolarsko posojilo. — U. S. A. so izvozile v avgustu v Nemčijo za 30.230.000 dolarjev blaga, uvozile so ga pa iz Nemčije za 18.014.000 dolarjev; bilanca za U. S. A. je torej visoko aktivna. — Češki sladkorni kartel je podpisal. Glej o tem poseben članek. — V Moskvi se je pričela železniška konferenca, ki se je udeležujejo zastopniki ruskih, češkoslovaških, avstrijskih in poljskih železnic in ki se tiče direktnega prometa z Rusijo. Sprito mnogovrstnosti in težkoče vprašanj bo trajala konferenca najbrž dalj časa. Tudi ni izključeno, da se bo končna ureditve dosegla šele na kakšni bodoči konferenci. — Devet velikih ameriških zavarovalnih družb se je združilo pod vodstvom življensko-zavarovalne družbe »Allianz« v kartel, s sedežem v Berlinu. »Allianz« bo zvišala kapital od 30 na 60 milijonov mark. — Zgledu Nemške banke sledijo tudi druge banke na Nemškem in zvišujejo

obrestne mere povprečno za 1%. — Kontrolni odbor Zveze narodov, ki se je sestel 11. t. m. v Londonu, bo obravnaval tudi o avstrijskem zveznem posojilu. Italijanski delegati so novemu posojilu zelo naklonjeni in opozarjajo, da je Avstrija obveznosti prvega posojila glede plačevanja obresti točno izpolnjevala ter da se je notacija tega posojila izdatno dvignila. — Amerikanec W. Stewart je bil imenovan za posvetovalca pri Angleški banki in bo s 1. januarjem svoje mesto nastopil. To imenovanje pomeni nadaljni korak v politiki sodelovanja Angleške banke in ameriških Federal Reserve bank. — O zakupu čslov. državnih železnic se je vnela v dnevnem in v strokovnem časopisju živahna debata. Listi navajajo tudi izvajanja Kelleyeva, ki jih je prinesel »Trgovski list« že v sobotni številki. — Avstrijska Narodna banka javlja, da zaenkrat obrestne mere ne bo zvišala.

TRŽNA POROČILA.

TRŽAŠKI LESNI TRG.

Lesni trg v Trstu se nahaja že mesec v znamenju splošne gospodarske stagnacije. Vendar je iskali vzroke za sedanjo depresijo v lesni trgovini ne le v odsevu splošnega gospodarskega položaja v Italiji radi revalutacije lire, ampak tudi v novem položaju Trsta, ki je kot del italijanske države izgubil precejšen del svojega prejšnjega velikega zaledja, s katerim se deloma nahaja celo v neke vrste tarifni borbi. Kot znano podpirajo jugoslovanske železniške tarife domače luke in ker tvori prevoznina dober del cene, je les oni producent, na katerega mora imeti tarifna politika največji vpliv. Torej že po jugoslovanski železniški tarifni politiki je bila tržaška lesna trgovina precej udarjena, ker se je dober del prejšnjega lesnega prometa preselil v Split in Sušak, kateri mesti so odvzeli Trstu tudi dober del odjemalcev, posebno dobri trg Levanto in Egipt. Tako ošibkočena lesna trgovina je zadobila po tem udarec usmiljenja po revalutaciji lire in z njo združenimi velikimi izgubami in denarnimi težkočami. Težko šteje kaka druga trgovinska panoga v Trstu več žrtev kot lesna. Velike prvovrstne tvrdke, ki so stale še pred kratkim glede zaupanja izven vsakega dvoma, so prišle v težkoče, mnoge so izginile iz površja in mnoge gledajo nazaj na dobo izgub, katere se pač ne bodo dale več pridobiti nazaj. Žal je med temi tvrdkami tudi dosti naših slovenskih.

Vendar se pa mora ugotoviti, da je vihar že za nami in da moremo resignirano gledati na nastale izgube. Kar je — je. Izgleda, da začenja polagoma kaliti novo življenje, toda le jako polagoma. Posebno zmanjšana kapitalna moč trgovcev in skrajno slabe denarne razmere ne dopustijo novega ožvilenja trgovine.

Trst more trgovati sedaj radi ugodnih pomorskih zvez le še s Sicilijo, Sar-

dinijo, Abrucami in Puljo (Bari). V gornji Italiji, ki je jako dober konzument lesa, se čuli močna konkurenca Avstrije, ki sega vse do Vidma in ne prepusti dobičkanosnega polja tržaškemu trgovcu. Avstrijsko blago se ponuja tam 10—20 lir ceneje kot jugoslovansko. Trgovino v Levanti in Egiptu je moral Trst prepustiti Sušaku in Splitu, ki moreta nuditi blago kar 25 lir cenejše. Močno konkurenco delajo tudi luke v Črnem morju. Trgovina s parketi, ki ima Egipt in Argentinijo za odjemalce, je tačas povsem mirna. Čujem, da je novi Consulchov parnik »Salurnia« vzel s seboj 1500 m³ stavbenega lesa za Argentinijo.

Da bi se priborilo Trstu nazaj konkurenčno sposobnost v Levanti, je sindikat lesnih trgovcev odposlal na pristojna mesta v Rim vlogu, v kateri zahteva: 1. da se znižajo železniške prevoznine za les Poslojna—Trst — prevoznina za progo Poslojna—Reka slane namreč sedaj le polovico one Poslojna—Trst, 2. da se zniža prevoznina na progi Podbrdo—Trst, 3. da se privolijo lesni trgovini posebni tarifi za prevoznino San Sabba—prosta luka in za druge manipulacije. Ako se vsem tem trem ločkam v Rimu popolnoma ugotovi, bi stal les v Trstu 25 lir manj kot danes, torej ravno za vsoto, s katero ga izpodbija Sušak.

Cene se sedaj držijo približno na bazi 550—600 Din za m³ za jugoslovansko blago, 75—80 šilingov za avstrijsko. Sicer pa je noliral trg zadnji leden sledeče cene:

Jelovina: škurete, dolge 4 m, široke 8—14 cm, debele 6—10 mm 310 do 330 lir, od 15 cm naprej 340—380 lir; škurete, dolge 4 m, široke 8—14 cm, premer 12—15 mm 220—250 lir, od 15 cm naprej 290—300 lir; deske, dolge 4 m, široke 10—15 cm, premer 18—25 220 lir, od 16 cm naprej 260—280 lir; deske, dolge 4 m, široke 10—15 cm, premer 29—60 mm 220 lir, od 16 cm naprej 270—280 lir; remelni, dolgi 4 m, 48×48 do 100×100 mm 250—270 lir; tramovi, dolgi 4—12 m, premer 8/8 do 24/29 150—160 lir.

Bukovina: provenjenca Slavonija in Slovenija, parjena in ožamana I., II., različne velikosti 540—580 lir, parjena in neožamana, različne velikosti 500 do 510 lir, sirova in ožamana I., II., različne velikosti 320—340 lir, sirova in neožamana, različne velikosti 280—300 lir; favolette, dolge 2.25, šir. 10—29, premer 5 mm 450—500 lir; testoni dolgi 2.25, šir. 10—29, premer 20 mm 260 do 270 lir.

Trgovina z drvami za kurjavo se ne nahaja še v polni sezoni, vendar so se že napravili precejšnji zaključki po 7 do 8 in pol lire franko jugo-meja za suho klanu bukovo blago lanske produkcije, sveže blago letošnje produkcije je razmeroma ceneje okoli 5 in pol lire. Prava kampanja se prične šele oktobra. V Trstu se trgujejo drva sežagana na 25 cm dolgosti in klanu po 20 do 21 lir franko dom. Parketi hrastovi 25 do 27 lir za m²; pareti bukovi 22 do 25 lir za m².

Sejmsko poročilo. Na svinjski sejem v Mariboru se je dne 7. oktobra 1927 pripeljalo 417 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 5—6 tednov stari 75—125 Din komad; 7—9 tednov stari 150—200 Din; 3—4 mesece stari 320 do 400 Din; 5—7 mesecev stari 420—450 dinarjev; 8—10 mesecev stari 550—650 dinarjev; 1 leto stari 1000—1100 Din. — 1 kg žive teže 10—11.50, 1 kg mrtve teže 15—18 Din. — Prodalo se je 241 komadov.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 13. oktobra t. l. ponudbe glede dobave zidne opeke. — Ekonomsko odeljenje direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 14. oktobra t. l. ponudbe glede dobave gozdnih drogov ter škafov in kangelj; do 18. oktobra t. l. glede dobave stroja za rezanje lepenke ter žarnic; do 25. oktobra t. l. glede dobave obločnic za helioforke. (Dogoji so na vpogled pri tem odeljenju vsak delavnik od 10. do 12. ure.) — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 15. oktobra t. l. ponudbe glede dobave jamskega lesa, železa, žice in pločevine ter ovsa; do 18. oktobra t. l. glede dobave volnenih odej; do 20. oktobra t. l. glede dobave freznega stroja. — Direkcija državnega rudnika v Ljubiji sprejema do 24. oktobra t. l. ponudbe glede dobave pisarniškega pohištva. — Komanda Pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 27. oktobra t. l. ponudbe glede dobave plošč iz medi. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 19. oktobra t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 380.000 kg ovsa; dne 20. oktobra t. l. pri ekonomskem odeljenju generalne direkcije državnih železnic v Beogradu glede dobave 9.500 ton briketov ter pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 200.000 kg slame; dne 22. oktobra t. l. pri intendanturi Komande II. armijske oblasti v Sarajevu glede dobave moke (tipa 80%), dne 24. oktobra t. l. pri intendanturi Komande IV. armijske oblasti v Zagrebu glede dobave moke (tipa 80%), dne 26. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave obročev za ognjiščna vrata; dne 28. oktobra pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave mrežic za razsvetljavo vagonov ter glede dobave svetlov za zavore.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Za jugoslovanski patent št. 1942, od 1. julija 1. 1923 na:

Stroj za proizvodjanje hladnoće naročito za male efekte

(Kältemaschine, insbesondere für kleine Leistungen)

se iščejo kupci ali odjemalci licenc. — Cenj. ponudbe na: ing. Milan Suklje, Ljubljana, Selenburgova ulica 7.

RESTAVRACIJA LJUBLJANSKI DVOR

Danes se začne v restavraciji „Ljubljanski dvor“

sezona morskih rib

Točila se bodo najboljše vina in tudi letošnja portugalka. — Specijaliteta pristni kraški teran. — Vsak večer od 1/8. ure naprej igra salonski orkester. Vstopnina prosta. — Odprto do 1. ure ponoči. — Za obisk se priporoča

restavrater PUPOVAC.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN LJUBLJANA

ZALOGA sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

Vse vrste trgovske knjige kot: ameriški journali, glavne knjige, blagajniške knjige, vsakovrstne štruce, bloke, mape kakor tudi vse vrste šolske zvezke vam nudi s svojimi prvovrstnimi izdelki najugodnejše

A. JANEŽIČ, Ljubljana Florijanska ulica št. 14

knjigovoznica, industrija šolskih zvezkov in trgovskih knjig.

Na veliko!

Na malo!

Tiskarna MERKUR, Ljubljana

trg.-ind. d. d. - Simon Gregorčičeva ulica 23 se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce, obrtnike, industrije in urade. — Lastna knjigovoznica